

VERENIGING VRIENDEN VAN DE AMSTERDAMSE BINNENSTAD

Algemene Ledenvergadering, zaterdag 16 april 2011

Algemeen Jaarverslag 2010

Inleiding

Het afgelopen verslagjaar loopt van de ALV van 6 maart 2010 tot de ALV van 16 april 2011. In deze periode heeft de vereniging zich met diverse zaken bezig gehouden, teveel om in dit jaarverslag te noemen. Er werden drie belangrijke resultaten bereikt:

- Het besluit van de gemeenteraad om de Hoogbouwvisie in de door de VVAB gewenste richting aan te passen, tegen het advies van het College van B & W in.
- Het besluit om de monumentale Hogesluis, gesloopt vanwege ernstige verzakking, te herbouwen met hergebruik van alle afkomende materialen.
- De uitspraak van de rechtbank om de monumentenvergunning, om twee rijksmonumenten op het Binnengasthuisterrein te slopen, te vernietigen.

In 2010 vond tevens de formele plaatsing van de Amsterdamse binnenstad, in het bijzonder de grachtengordel, op de Werelderfgoedlijst van de Unesco plaats. Deze resultaten, die niet mogelijk waren geweest zonder de cruciale rol van onze vereniging, tonen aan dat de VVAB anno 2011 nog bestaansrecht heeft, ook al lijkt op het eerste gezicht de strijd om de binnenstad gewonnen. Iedereen belijdt het belang van het behoud van de monumentale binnenstad met de mond, maar niet altijd met de daad. Als er het erop aankomt, wegen andere belangen zwaarder; dat blijkt immers uit de in het jaarverslag besproken onderwerpen.

De Unesco-aanwijzing

De vereniging heeft als ‘stakeholder’ een belangrijke bijdrage geleverd aan de plaatsing van de Amsterdamse binnenstad op de Werelderfgoedlijst. Niet alleen door in diverse media daarvoor een warm pleidooi te houden om het draagvlak voor de aanwijzing te vergroten, maar ook door gesprekken te voeren met besluitvormers en adviseurs. In een rondvaartboot – met lunch – werd gesproken met diverse personen van het Rijk, waaronder minister Plasterk. De vereniging was vertegenwoordigd op een werklunch met de heer G. Barbato, die de Unesco namens Icomos over een aantal probleemdoossiers heeft geadviseerd. Op 31 juli 2010 vond tenslotte de formele plaatsing plaats, tijdens de bijeenkomst van het Werelderfgoedcomité in Brasilia. Wij werden daarover (midden in de nacht: voor ons was het al 1 augustus) telefonisch geïnformeerd door stadsdeelwethouder Boudewijn Oranje die Amsterdam in Brasilia vertegenwoordigde. De aanwijzing verliep zonder problemen. De vrees dat politieke spelletjes de Amsterdamse aanwijzing zouden dwarsbomen – zoals de beperking van het aantal Europese nominaties ten gunste van de derde wereld – werd niet bewaarheid. Iedereen vond het vanzelfsprekend dat Amsterdam op de lijst thuishoort. Officieel gaat het om de “Seventeenth-century canal ring area of Amsterdam inside the Singelgracht”. Het ‘kerngebied’ van de aanwijzing betreft de zeventiende-eeuwse grachtengordel van de Brouwersgracht tot voorbij de Amstel, terwijl de rest van de binnenstad als 'bufferzone' fungeert. De Amsterdamse binnenstad is het meest geslaagde voorbeeld van vroegmoderne stedenbouw in Europa: renaissance-ideeën over de ‘Ideale stad’ zijn hier toegepast op de Hollandse grachtenstad. De regelmatige vorm van de grachtengordel is op de tekentafel tot stand gekomen. Dit mathematisch geordende patroon was op zijn beurt weer een voorbeeld voor stadsuitbreidingen elders in wereld. De beroemde halvemaanvorm vormt de context voor achtduizend beschermde monumenten. Er is geen beter bewaarde zeventiende-eeuwse binnenstad in Europa dan Amsterdam. De grachtengordel staat bovendien symbool voor de politieke, culturele en economische bloei van de Nederlandse samenleving in de Gouden Eeuw. Het begrip ‘grachtengordel’, overigens een

relatief jong begrip, heeft vele betekenissen en staat tevens synoniem voor vrijheid en tolerantie, en volgens sommige Haagse kringen voor progressief en elitair. Het gaat hier echter om het meest openbare kunstbezit van Nederland. Iedereen mag en kan van onze binnenstad genieten. Juist daarom is een goed beleid nodig om de binnenstad in stand te houden en niet te laten veranderen in een pretpark waar diverse vormen van vrijetijdsbesteding de boventoon voeren.

Dat is de volgende fase in de strijd. In de decennia na de Tweede Wereldoorlog ging het om het fysieke behoud van de gebouwde omgeving, nu gaat het steeds meer om het behoud van het karakter en de leefbaarheid van de historische stad. Het is belangrijk dit te beseffen, zeker nu de rijksoverheid de deelraden wil opheffen. Betekent de opheffing van stadsdeel Centrum een gevaar voor de binnenstad? Een terugkeer naar de situatie waarin de centrale stad de binnenstad 'erbij doet' kan betekenen dat sectorale belangengroepen, zoals vroeger, in achterkamertjes deals met ambtenaren sluiten, zonder democratische controle. Het is een griezelig idee dat anonieme marktkrachten het in de binnenstad voor het zeggen krijgen. De Unesco-aanwijzing betekent echter dat de stad ervaringen kan uitwisselen met andere Unesco-steden. Immers, de gevaren die de historische stad bedreigen, zijn niet typisch voor Amsterdam.

De aanwijzing is in de eerste plaats een internationale erkenning van de bijzondere waarde van de Amsterdamse binnenstad. Daarnaast is het tevens een erkenning van de verdiensten van vele particuliere eigenaren en instellingen die de binnenstad hebben weten te behouden. Ook zal de plaatsing een belangrijk instrument zijn in de promotie van de stad. Tegelijkertijd brengt de nieuwe status van de binnenstad belangrijke algemene verplichtingen en specifieke opdrachten met zich mee. De aanwijzing was voor onze vereniging geen doel op zichzelf, maar een instrument in de strijd die wij voeren. Op advies van Icomos heeft de Unesco enkele aanbevelingen aan de 'siteholders' gedaan:

- De stad dient maatregelen te nemen tegen agressieve reclameuitingen ('aggressive advertising hoardings'), zoals steigerdoekreclame en videoschermen.
- De stad dient maatregelen te nemen om een goed gedrag ('good conduct') in het publieke domein af te dwingen, waarbij vooral wordt bedoeld op het tegengaan van het privatiseren van openbare ruimte door terrassen, maar ook het beperken van de wildgroei aan objecten in de openbare ruimte, etc.
- De stad dient er zorg voor te dragen dat de bouwaanvragen worden beoordeeld op de vraag of is voldaan aan conserverende doelstellingen ('conservation objectives').
- De stad dient erop te letten dat hoogbouw in de gehele agglomeratie wordt beoordeeld op de vraag of deze de beschreven waarde van het werelderfgoed niet aantast ('in harmony with the visual expression of the value of the property').

Dit zijn belangrijke, specifiek voor Amsterdam gedane aanbevelingen, die bovenop de standardeisen komen die een Unesco-aanwijzing met zich meebrengt. Het is een extra opdracht aan Amsterdam. De stad zal daarop worden beoordeeld in de jaarlijkse evaluatie door de Unesco. De jaarlijkse evaluatie en monitoring is dus buitengewoon belangrijk. De ervaringen van andere Werelderfgoedsteden tonen echter aan dat deze monitoring pas iets voorstelt als men deze zelf organiseert. Daarom willen wij als 'stakeholder' een rol in deze monitoring opeisen om het gemeentebestuur in deze te beoordelen. Met deze insteek hebben wij op 14 oktober 2010 een gesprek gehad met het Bureau voor het Werelderfgoed, waar de toezegging is gedaan dat wij een rol krijgen, al is nog niet duidelijk welke. Een en ander zal zich nog moeten bewijzen, maar het startschot daartoe is gedaan.

Op dit moment is het nog te vroeg om te beoordelen of de Unesco-aanwijzing een verbetering ten goede teweegbrengt in de manier waarop men met de binnenstad omgaat. Een eerste gevolg van de aanwijzing is er al wel; op 31 maart 2011 werd het nieuwe museum Het Grachtenhuis geopend op Herengracht 368. Op dit moment is dit museum nog niet het officiële Unesco-werelderfgoedcentrum, maar wij hopen dat het dat wel zal worden. De VVAB is als organisatie niet formeel bij het museum betrokken, maar wel zijn er persoonlijke banden.

Een ander gevolg van de aanwijzing is de toegenomen zorg van de deelraad van stadsdeel Centrum voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Op 29 maart 2011 nam de deelraad een motie aan tegen de megareclames op steigerdoeken. In deze motie wordt een rechtstreeks verband gelegd met de Unesco-aanwijzing. Of de motie tot een reductie van de reclamewildgroei in de binnenstad leidt, valt overigens nog te bezien – nu al wordt de motie op verschillende manieren geïnterpreteerd – , maar een signaal is het wel, namelijk van de toenemende zorg voor de kwaliteit van de openbare ruimte van de beschermde binnenstad.

Hoogbouwvisie

De gevaren, die hoogbouw voor een historische binnenstad met zich meebrengt, zijn, zoals gezegd, expliciet door de Unesco genoemd. Het is een algemeen probleem: overal in Europa wordt het horizontale karakter van de Europese stad, waarin alleen kerktorens een verticaal accent vormen, door moderne kantoor- en woontorens bedreigd. Wat laat men prevaleren: de financiële rendementen van de anonieme hoogbouwstad of de onvervangbare waarde van de ‘locus geni’, die overigens eveneens een bepaalde economische waarde uitdrukt. De interventie van de Unesco leidt soms tot resultaten, zoals in Wenen en St. Petersburg waar men hoogbouw heeft weten te beletten. Dit probleem speelt wereldwijd. In Londen heeft men met de Unesco afgesproken dat de Tower of London in ieder geval vanuit één gezichtspunt verschoond zal blijven van visuele aantasting door hoogbouw.

De VVAB heeft een cruciale rol gespeeld in de vaststelling van de structuurvisie *Amsterdam 2040*. Op de achtergrond heeft zij flink gelobbyd om de door de Dienst Ruimtelijke Ordening opgestelde conceptvisie bij te stellen in de gemeenteraad. De Raad heeft drie moties aangenomen die vergaand tegemoet komen aan de door de VVAB ingediende zienswijze, overigens tegen het negatieve advies van het College van B & W in. Wat er is bereikt heeft specifiek betrekking op de hoogbouwbepalingen voor respectievelijk de binnenstad en de zone van twee kilometer daaromheen en de hoogbouwplannen langs de IJ-oeveren:

1. Voor het gebied binnen de Singelgracht is bepaald dat voortaan ook de zogenaamde middelhoogbouw in een Hoogbouw Effect Rapportage dient te worden getoetst, d.w.z. wanneer er vanaf 22,50 m hoog en afwijkend van de omgeving wordt gebouwd.
2. Voor het gebied rondom de binnenstad is bepaald dat het zicht op de Rembrandttoren vanuit de binnenstad een bindend criterium is geworden en wel door vanaf straatniveau een denkbeeldige lijn naar het hoogste punt van de Rembrandttoren te trekken. In de zone rondom de binnenstad dient alle hoogbouw onder die denkbeeldige lijn blijven; dus hoe dichterbij de binnenstad, hoe lager de hoogbouw.
3. De maximaal toelaatbare hoogte in de risicozones langs de IJ-oeveren dient zodanig verlaagd te worden dat het zicht op die torens vanuit de binnenstad niet hinderlijk zal zijn.

Eerder heeft de VVAB al eens vastgesteld dat de nieuwe structuurvisie naar haar gevoelen een goed stuk werk was, zij het met een al te beperkte cultuurhistorische inbreng en met als belangrijkste bezwaar dat aan de inperking van de hoogbouw voornamelijk slechts lippendienst werd bewezen. Dankzij de aangenomen moties zijn deze bezwaren nu weggenomen. De moties konden een

meerderheid in de gemeenteraad krijgen nadat was verzekerd dat met deze bepalingen hoogbouw op niet hinderlijke plaatsen vrijwel onbeperkt mogelijk blijft. Tenslotte moet worden opgemerkt dat de beschreven verbeteringen slechts mogelijk waren bij de gratie van de werkelijk open planprocedure, die veel ruimte bood voor inbreng vanuit het publiek, waaronder onze vereniging. Het is goed dat nog eens op te merken. De vereniging heeft over de structuurvisie gesproken met ambtenaren, raadsleden, de wethouder, etc. en veel tijd gestoken in het creëren van draagvlak voor de ons inziens gewenste aanpassingen. Daarbij dient vanuit onze vereniging één persoon, namelijk Hendrik Battjes met name te worden genoemd, zonder welke deze belangrijke resultaten niet waren bereikt. Wij zijn hem veel dank verschuldigd.

De Hogesluis

In april 2010 werd onze vereniging opgeschrikt door het plan van betonaannemer Strukton om onder de Amstel, tussen Blauwbrug en Hogesluis, een zestal betonnen kelders aan te leggen om parkeergarages, bioscopen, winkels en andere functies onder te brengen. De ondergrondse stad moet meer auto's in de binnenstad brengen en een nieuwe semi-publieke ruimte aan de binnenstad toevoegen. Een groot ingezonden stuk in *Het Parool*, geschreven door de secretaris, veegde de vloer daarmee aan. We hebben er na de Unesco-aanwijzing niets meer van gehoord. Het is in de la met niet uitgevoerde megalomane plannen verdwenen. Het Struktonplan wijkt eigenlijk weinig af van die van een megalomane voorloper, namelijk commissaris Kaasjager, met dat verschil dat de autowegen niet door de stad lopen, maar er onderdoor. Het getuigt van eenzelfde achterhaalde mentaliteit, waarin de binnenstad niet als een bestaand gegeven wordt beschouwd, maar op de schop moet om te voldoen aan de eisen van de tijd. Zo beschouwd is het Struktonplan eigenlijk heel ouderwets. Het vraagstuk van onze tijd is veeleer hoe het unieke karakter van de binnenstad in stand kan blijven zonder grote ingrepen te plegen. De tijd van grote stedenbouwkundige ingrepen is voorbij.

Toch werd één aspect van het plan door de gemeente zelf alvast uitgevoerd: de sloop van de monumentale Hogesluis. De Hogesluis, gebouwd door W. Springer in 1883, is een belangrijk onderdeel van de stadsverfraaiing van Sarphati, aan wie wij ook de monumentale panden aan het Frederiksplein en het Amstelhotel hebben te danken. De brug herinnert bovendien aan het Paleis voor Volksvlucht. De brug, ooit onderdeel van de stadsmuur, is als afsluiting van de Amstel niet weg te denken uit het beschermd stadsgezicht. Helaas was de basculebrug, het bewegende onderdeel van de Hogesluis, aan vervanging toe. In 2007 verleende de gemeente aan zichzelf een monumentenvergunning om de brug te demonteren, waarin de door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) gestelde verplichting was opgenomen om de historische onderdelen en versieringen zorgvuldig af te nemen zodat deze bij de herbouw konden worden teruggeplaatst. Bij de demontage bleken de zeventiende-eeuwse pijlers te zijn verzakt. De brug werd steeds verder gesloopt totdat er vrijwel niets meer stond. In feite was dat illegale sloop, omdat deze verstrekkender was dan de afgegeven vergunning toeliet. Het Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) werd voor voldongen feiten gesteld en pas ingelicht nadat deze werkzaamheden waren uitgevoerd. Vervolgens deelde de wethouder mee dat de herbouw van de Hogesluis aanzienlijk meer geld zou gaan kosten dan aanvankelijk was begroot en dat de gemeente overwoog om deze door een goedkope betonnen wipbrug te vervangen. Aangezien de landhoofden van de brug nog niet waren gesloopt zouden de originele uiteinden van de brug, die behoorlijk ver met monumentale balustrades doorlopen, door een moderne betonnen wipbrug met elkaar worden verbonden, niet bepaald een fraaie oplossing. De vereniging liet in haar gesprek met wethouder Gerzon doorschemeren dat de goedkopere variant een nieuwe monumentenvergunning zou vereisen en dat de vereniging daartegen bezwaar zou aantekenen. Bovendien bleek uit een contraexpertise, gemaakt door architect André van Stigt in opdracht van de wethouder, dat er vraagtekens gezet konden worden bij de door de Dienst

Infrastructuur Verkeer en Vervoer (IVV) gemaakte kostenberekeningen. De goedkope brug zou in werkelijkheid duurder zijn, terwijl de herbouw goedkoper kon. De Bond Heemschut, het Genootschap Amstelodamum, het Cuypersgenootschap en de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad spraken zich in een raadsadres op 23 april 2010 uit voor de herbouw van de monumentale brug. In het beslissingsdocument voor de gemeenteraad begrootte het College van B & W de reconstructievariant op € 27 miljoen, terwijl de nieuwbouwvariant, de betonnen wipbrug zonder ornamentiek, € 15,5 miljoen zou kosten. Hier werd echter aan toegevoegd dat de werkelijkheid wel eens anders zou kunnen uitpakken: "Benodigd extra budget (van de nieuwbouwvariant) is in eerste instantie lager dan de renovatie- en reconstructievariant, maar de verschillen kunnen al heel gauw kleiner worden in verband met de Rijksmonumentenprocedure die moet worden doorlopen en de bezwaren die zijn te verwachten". Immers: "De Vereniging Behoud Binnenstad Amsterdam, bedoeld werd de VVAB, gaat niet akkoord met een moderne variant van de Hogesluis en ziet de Hogesluis als een van de bijzonderste bouwkundige prestaties van de negentiende eeuw, gelegen op een van de mooiste plekken van de Amsteloevers. Om die reden moet in de visie van de VBBA de Hogesluis zo goed mogelijk hersteld worden, met hergebruik van de afkomende materialen". De gemeenteraad besloot de Hogesluis te herbouwen, uit vrees voor procedures. Dat is een belangrijk besluit. Als straks de Hogesluis is herbouwd, zouden wij het lint moeten doorknippen, want ons loutere bestaan heeft de doorslag gegeven en de herbouw mogelijk gemaakt.

Binnengasthuisterrein

De vereniging voert al meer dan tien jaar strijd tegen de bouw van een nieuwe universiteitsbibliotheek van de Universiteit van Amsterdam (UvA), naar ontwerp van Cruz y Ortis, op het Binnengasthuisterrein, hetgeen een ernstige aantasting van de historische binnenstad in het algemeen en de middeleeuwse kloosterstructuur van het gebied in het bijzonder zou betekenen. De negentiende-eeuwse ziekenhuisgebouwen van A.N. Godefroy, B. de Greef, F.W.M. Poggenbeek, e.a., vormen de dragers van deze structuur, omdat de gebouwen door hun karakter, ligging en beslotenheid herinneren aan de oorspronkelijke kloosterhoven. Het respect dat men in de late negentiende eeuw voor dit eeuwenoude gebied nog had, is niet aanwezig in de planvorming van de UvA dat het beste te karakteriseren is als het volspuiten van het gehele gebied met purschuim. De monumentenvergunning, benodigd om de beschermde rijksmonumenten te slopen, is ondanks het negatieve advies van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) door het stadsdeel Centrum op 12 januari 2009 afgegeven. De vereniging ging daartegen, zoals reeds in het vorige jaarverslag is beschreven, samen met het Cuypersgenootschap, de Bond Heemschut, de Vereniging Openbaar en Leefbaar Binnengasthuisterrein en de Initiatiefgroep Burgwallen Zuid, in beroep. Op 20 mei 2010 vond de hoorzitting plaats van de Rechtbank Amsterdam. In juni volgde uitstel van de uitspraak om de UvA en het stadsdeel in de gelegenheid te stellen enkele nadere vragen te beantwoorden, onder andere de vraag of er serieus is gezocht naar alternatieven en of de Raad heeft ingestemd met de inmiddels gewijzigde plannen. Het stadsdeel beantwoorde deze vragen enigszins ontwijkend, maar ontkende niet dat de Raad niet had ingestemd met de gewijzigde plannen, dat was in de visie van het stadsdeelbestuur namelijk niet nodig. De UvA deed alsnog een vierkante meter-studie naar de vraag of de universiteitsbibliotheek past in de bestaande bebouwing. De vereniging sprak daarop haar verbazing uit over het feit dat deze studie pas in dit stadium werd gedaan: op zichzelf al een bewijs dat deze niet eerder in het planproces plaatsvond. Op verzoek van de vereniging draaide architect André van Stigt het resultaat van het UvA-onderzoek om in het tegendeel, namelijk door aan te tonen dat het met enige creativiteit wel degelijk mogelijk is om de bibliotheek in de bestaande gebouwen onder te brengen. Op 30 maart 2011 deed de rechtbank uitspraak. Ons beroep

tegen de sloop van de rijksmonumenten werd gegrond verklaard en daarmee werd het besluit een monumentenvergunning te verlenen vernietigd. De rechtbank heeft drie gebreken vastgesteld:

1. Het stadsdeelbestuur heeft niet deugdelijk gemotiveerd waarom in afwijking van een ernstig bezwaar van de Rijksdienst en een pro forma bezwaar van de monumentencommissie kan worden overgaan tot sloop van twee rijksmonumenten, die onderdeel zijn van een ook als complex aangewezen rijksmonument.
2. Het stadsdeelbestuur heeft niet deugdelijk gemotiveerd waarom het belang van de UvA in redelijkheid dient te prevaleren, aangezien niet deugdelijk is onderzocht of er voor het thans gewenste volume met de thans gewenste functie een geschikt alternatief aanwezig is.
3. Het stadsdeelbestuur heeft de vraag of de inbreuk op de monumentale waarden in redelijkheid gerechtvaardigd kan worden in het licht van de voortgaande digitalisering van bibliotheken ten onrechte niet in de belangenafweging betrokken.

De rechtbank heeft vervolgens een duidelijke vingerwijzing gegeven naar de ernst van de geconstateerde motiveringsgebreken. Doorgaans wordt onderscheid gemaakt tussen een formeel motiveringsgebrek en een materieel motiveringsgebrek. In het eerste geval is een motivering voor een belangenafweging wel te geven, doch deze is (nog) niet of in onvoldoende mate in het besluit tot uitdrukking gebracht. Een materieel motiveringsgebrek houdt in dat welbeschouwd geen motivering voor de verrichte belangenafweging kan worden gegeven. In geval van een formeel motiveringsgebrek zal de rechter per definitie de ‘bestuurlijke lus’ toepassen en het bestuursorgaan in de gelegenheid stellen voor de gegeven belangenafweging alsnog een motivering aan te voeren. Bij een materieel motiveringsgebrek ziet de rechter daartoe in beginsel geen mogelijkheid, volgens de rechter ligt herstel van het bestreden besluit dan niet voor de hand. De uitspraak bevestigt dat er sprake is van een materieel motiveringsgebrek, waardoor de kans op succes van een hoger beroep gering is. Ook ligt een hoger beroep politiek niet voor de hand. Het dagelijks bestuur heeft zich immers steeds op het standpunt gesteld de door het voorgaande dagelijks bestuur ingezette lijn te moeten continueren en om die reden de verleende monumentenvergunning te moeten verdedigen. Het dagelijks bestuur heeft daarbij te kennen gegeven dat het woord aan de rechter is. Het instellen van hoger beroep gaat derhalve een stap verder. De uitspraak betekent derhalve dat de UvA niet kan slopen, waardoor het niet mogelijk is een nieuwe universiteitsbibliotheek te bouwen. Dit is een grote overwinning voor de tegenstanders van de sloopplannen. Zelfs als het stadsdeel in hoger beroep gaat, is de kans dat zij deze goed onderbouwde uitspraak ongedaan kan maken, gering. De strijd om het behoud van het Binnengasthuisterrein wordt al meer dan tien jaar gevoerd, maar het ziet er naar uit dat deze nu is gewonnen.

Deze resultaten willen wij geenszins uitsluitend aan onszelf toeschrijven. Iedere keer blijkt weer dat de VVAB haar doelstellingen alleen kan realiseren in samenwerking met anderen. Partners zijn niet alleen onze eigen zusterorganisaties, zoals de Bond Heemschut en het Cuypersgenootschap, maar ook onze bondgenoten in de buurten, bewoners en hun organisaties. Het gaat steeds om wisselende coalities: elk onderwerp heeft andere partners en bondgenoten. Vaak is er sprake van samenwerking met ambtelijke organisaties, zoals BMA, maar ook gemeentelijke of stadsdeelafdelingen zoals de Sector Openbare Ruimte. Altijd zijn onze contacten met de politiek, zoals deelraadsleden en stadsdeelbestuurders, van cruciaal belang. Dat betekent dat veel tijd en energie ook dit jaar weer is gestoken in het leggen en onderhouden van contacten. Zo heeft de vereniging in het verslagjaar gesproken met wethouder Gerzon en zijn opvolger mw. Gehrels, in het kader van het Amsterdam Overleg, met wethouder Van Poelgeest, naar aanleiding van de Structuurvisie, met diverse raads- en deelraadsleden, over meerdere onderwerpen, en last-but-not-least, collega’s van andere meer of minder bevriende organisaties. Ook ontvingen wij veel e-mails van bewoners die beantwoord moesten worden. Daardoor werden contacten met omwonenden gelegd, die niet altijd, eigenlijk

meestal niet, lid zijn van onze vereniging. Ook bezochten wij inspraakavonden, zoals de drie bijeenkomsten die plaatsvonden over de ‘Rode Loper’, de straten boven de Noord/Zuid-lijn.

Overige onderwerpen

Dergelijke contacten, meestal waardevol en nodig, zitten ook wel eens in de weg om te doen wat we moeten doen. Een voorbeeld daarvan was het bouwvoornemen van **Ons’ Lieve Heer op Solder** voor OZ Voorburgwal 38, een pand op de andere hoek van de Heintje Hoeksteeg. Dit bouwplan betekent de totale ontmanteling van dit fraaie negentiende-eeuwse hoekpand, in strijd met het gemeentelijk beleid voor het behoud van zogenaamde Orde 2-panden. Onze vriendschappelijke contacten met het museum maakte het ons niet gemakkelijk om kritiek uit te oefenen op het door architect Felix Claus met weinig respect voor het gebouw en de omgeving gemaakte ontwerp. Moesten we onze negatieve zienswijze laten volgen door een formele bezwaarprocedure, een zwaar middel waar we niet licht toe besluiten? De kans op succes bleek gering vanwege het positieve advies van de Commissie van Welstand en Monumenten (CWM) – een totaal andere situatie dus dan bij bijvoorbeeld het Binnengasthuisterrein. Het verliezen van een Orde 2-rechtszaak zou bovendien slechte jurisprudentie opleveren voor de algehele Orde 2-problematiek, zodat we juist verder van huis zouden zijn. We besloten niet in beroep te gaan. De kwestie was wel aanleiding voor een goed inhoudelijk gesprek met het stadsdeel, wethouder én ambtenaren, over de Orde 2-problematiek.

De uitbreiding van Ons’ Lieve Heer op Solder is overigens een sleutelproject van **Project 1012**. Veel panden, onttrokken aan de prostitutiebedrijven, zullen gerenoveerd en gerestaureerd worden, een kans en bedreiging tegelijkertijd. Het doorbreken van de structuur van individuele kavels wordt door het stadsdeel tegengegaan, dus dat is al een belangrijke garantie om rampen te voorkomen. Het is van groot belang dat het toezicht van de ambtelijke instanties als de Commissie van Welstand en Monumenten (CWM) en het Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) van hoog niveau is. Om die reden hebben wij ook het treurig lage niveau van de restauratie van **OZ Achterburgwal 63** aan de kaak gesteld, nota bene een project van de firma Stadsgoed die toch het goede voorbeeld zou moeten geven. Het ambtelijk toezicht heeft hier gefaald – waarbij op dit moment nog niet duidelijk is of CWM of BMA daarvan de oorzaak is. Binnenkort zal over deze restauratie een artikel verschijnen in ons blad *Binnenstad*.

Ook veroorzaakte de sloop van de waarschijnlijk achttiende-eeuwse stoeppalen van het **Raepenhofje** op de Palmgracht veel opschudding. Toevallig had Theo Rouwhorst in zijn serie ‘Oog voor detail’ in *Binnenstad* hier juist over geschreven, zodat wij over recente foto’s beschikten. BMA bleek toestemming te hebben gegeven voor sloop, in de veronderstelling dat de stoeppalen niet authentiek waren: een ambtelijke dwaling die daarna prompt en ruitertlijk werd toegegeven met de belofte alles in het werk te stellen de palen, desnoods op kosten van de gemeente, te laten herstellen. Op dit moment is dat nog niet gebeurd.

Organisatie

Het bestuur heeft in het verslagjaar zeven keer vergaderd, op 19 april 2010, 3 juni, 23 augustus, 13 oktober, 23 november 2010, en op 12 januari en 6 april 2011. Op de agenda stonden behalve diverse inhoudelijke zaken ook organisatorische onderwerpen zoals de aangekondigde professionalisering en het creëren van een betaalde secretariële functie. Er is besloten dat deze betaalde functie onverenigbaar is met de functie van bestuurssecretaris: een betaalde kracht kan geen bestuurslid zijn. Inmiddels is een profiel voor de betaalde functie opgesteld en kan, na instemming van de ALV, de aanstellingsprocedure van start gaan.

Naar aanleiding van de Hogesluiskwestie hebben een aantal vrijwilligers 2.500 pamfletten verspreid langs de Amstel. Deze actie heeft 28 nieuwe leden opgeleverd.

Op 27 oktober 2010 vond een bijzonder geslaagde Amsterdam Verjaardag plaats, ook dit jaar in samenwerking met het Amsterdams Historisch Museum. De avond stond in het teken van de Unesco-aanwijzing. De sprekers waren Jaap Evert Abrahamse, Antoine Bodar en Walther Schoonenberg. De heerlijke taart van Cees Holtkamp heeft zeker aan het succes van de avond bijgedragen. Ook dit jaar kreeg de vereniging het voor elkaar dat op 27 oktober de Amsterdamse vlag werd uitgestoken op de Westertoren, Oudekerkstoren, Munttoren en Montelbaanstoren, ondanks het jaarlijks terugkerende gemopper dat het uitsteken van de vlag teveel geld kost. De verenigingsborrels, inmiddels verplaatst naar de Kalvertoren, spelen een steeds belangrijker rol in de vereniging. Het afgelopen jaar waren o.a. uitgenodigd: Esther Agricola om te spreken over de Unesco-aanwijzing, Marijke Bodegraven over de inventarisatie van historische woonschepen en Simon Sprietsma over de herinrichting van Damrak en Rokin.

De vereniging heeft, op voorstel van de Werkgroep Waakhond, een brief aan het stadsdeelbestuur gestuurd over de achteruitgang van de bouwplannen die ter visie worden gelegd, sinds de invoering van de procedure omgevingsvergunningen in het kader van de Wabo. Bij de helft van de bouwaanvragen zijn geen of te weinig tekeningen gevoegd. Zonder tekeningen kan de werkgroep de bouwplannen niet beoordelen. De vereniging heeft het stadsdeelbestuur verzocht de nodige maatregelen te nemen opdat de werkgroep haar werk kan doen.

De Werkgroepen Waakhond en Water doen afzonderlijk verslag.

Een belangrijk resultaat van de Werkgroep Water is dat de illegale woonboot Prinsengracht t/o 239 uit het stadsdeel wordt verwijderd. De vormgeving van deze woonboot is in strijd met de verleende vervangingsvergunning. De vereniging heeft aangedrongen op handhaving van de regels en dat heeft tot een besluit van het dagelijks bestuur geleid om de woonboot te verplaatsen naar een locatie buiten de binnenstad.

Ook dit jaar werden weer vele excursies georganiseerd door onze Excursiecommissie. Bijzonder en belangrijk voor onze gehele vereniging was de busexcursie naar Pampus, waarbij ook diverse bestuursleden aanwezig waren.

Onze vereniging bloeit en groeit als nooit tevoren. In 2010 hebben 267 mensen zich opgegeven als lid van onze vereniging, 145 vielen af, zodat de netto-toename 122 bedraagt. Het ledental nam daardoor toe van 2.485 naar 2.607. Twee-derde van de nieuwe leden hebben de weg naar onze vereniging gevonden via onze website, één-derde dankzij de verspreiding van folders. Onze naamsbekendheid draagt aan dit succes bij. We zijn veel in de media geweest. En het afgelopen jaar heeft meer dan ooit aangetoond hoe belangrijk het is dat onze vereniging bestaat.

(Dit algemeen jaarverslag is vastgesteld op de bestuursvergadering van 6 april 2011.)